

MONITORING ŠKŮDCŮ POLNÍ ZELENINY

21. TÝDEN (22.5.2023)

Kamil Holý

Výzkumný tým: Integrovaná ochrana zemědělských plodin proti škůdcům

Výzkumný ústav rostlinné výroby, v.v.i.

Zprávy jsou zveřejňovány v Zelinářském zpravodaji, na Rostlinolékařském portálu a umístěny na webových stránkách VÚRV: www.vurv.cz - záložka Poradenství. Monitoring je podpořen z prostředků MZe - NAP (Národní akční plán k bezpečnému používání pesticidů).

Výskyt škůdců

Škodlivost zůstává lokální, víkendové oteplení nespustilo hromadné líhnutí a migraci hmyzu, které možná u jarních druhů již nebudou. V hrachu jsou první kolonie kyjatky hrachové, naletují nové třásněnky. Škodit mohou dřepčici, květilky, drátovci, mšice maková, hraniční je mandelinka bramborová. Vyvěsit feromonové lapáky na osenici polní, zápředníčka, mūru kapustovou a makadlovku řepnou.

Zatím to vypadá, že letošní rok bude pro hmyz nepříznivý a budou velké rozdíly mezi oblastmi obdobně jako v loňském roce. Teplá zima v kombinaci se studeným jarem způsobily uhynutí přezimujících stádií a květnové půdní sucho v západní části republiky snížilo líhnivost přeživších jedinců. Pokud se situace během krátké doby nezmění, bude oproti „normálu“ nižší výskyt škůdců, k překročení prahů škodlivosti dojde pouze u některých druhů a lokální rozdíly budou přetrvávat až do podzimu. V atypickém roce ale hrozí riziko škodlivosti některého z minoritních škůdců, kterým může průběh počasí vyhovovat.

Brukvovitá zelenina - překročení prahů škodlivosti zatím pouze u dřepčiků a květilky, ale jen na některých polích. Obdobně jako v loňském roce se výskyt dospělců jarní generace vrtalek neprojevil tvorbou min. Objevují se první vajíčka bělásků, ale početnost zatím nízká. Do porostů naletují dospělci třásněnek, ale zatím v nízkém počtu. Na časných výsazech se může projevit poškození larvami krytonosců a dřepčika olejkového.

Ostatní zelenina - na cibuli noví dospělci a nymfy třásněnek, přibývá dospělců i snůšek mandelinky bramborové, larvy zatím nezjištěny, ale termín ošetření se blíží. Zvyšuje se početnost mšice makové. Listy hrachu zoubkují listopasi, objevují se první kolonie kyjatky hrachové. Na chřestu dospělci a vajíčka chřestovníčka obecného. V zemi škodí drátovci. Po deštích se zvýší výskyt plžů. Objevují se dospělci kovolesskece gama, ale na zelenině většinou neškodí.

Riziková: dřepčici, květilky, drátovci, třásněnky, mandelinky, kyjatky a mšice

Dřepčící rodu *Phyllotreta*

- oproti normálu výskyt nízký, škodlivost pouze lokální, připomíná to loňský rok, kdy byly velké rozdíly mezi oblastmi.

Monitoring - dospělci zpravidla na vrchní straně listů, za nepříznivého počasí se mohou ukrývat u kořenového krčku. Přítomnost prozradí požerky na litech.

Ochrana - v závislosti na počtu dospělců.

Květilka zelná

- pokračuje kladení vajíček, škodlivost vyhlých larev se zatím neprojevuje.

Monitoring - dospělci podobní mouše domácí, hledají se bílá vajíčka kladená na kořenový krček nebo části rostlin dotýkající se půdy.

Ochrana - nemořené porosty se ošetřují proti dospělcům před vykladením vajíček. Rostliny zakryté netkanou textilií bez otvorů jsou dostatečně chráněné.

Krytonosci a dřepčík olejkový

- může se začít projevovat poškození řapíků larvami.

Monitoring - na řapíkách hnilobné léze, při rozlomení uvnitř požerky a larvy.

Ochrana - pokud zůstanou larvy v řapíku a neprokoušou se do konzumních částí, stačí odlomit poškozený list při sklizni.

Kyjatka hrachová

- mezi nejmladšími listy začínající kolonie kyjatky, rychle se množí.

Monitoring - v počátku jsou ukryté mezi listy na vrcholových částech rostlin, velké kolonie

jsou na vegetačním vrcholu, listech i luscích. Zelené nymfičky jsou dobře maskované, mohou se snadno přehlédnout.

Ochrana - kde škodí kyjatky přenosem viroz, je práh škodlivosti (3 jedinci/rostlinu) překročen, kde škodí sáním na rostlinách, je na ochranu čas (kolonie jsou malé a nové kyjatky naletují).

Třásněnky

- v porostech ozimé cibule noví dospělci třásněnek, na letošních výsevech zatím minimálně (na malých rostlinách se nemají kde ukrýt), početnost nymf různá. První dospělci jsou i na listech brukvovité zeleniny. Při vysokém výskytu se může objevit posátí listů.

Monitoring - tmaví dospělci a světlé nymfy jsou ukryti mezi nahloučenými listy nebo volně na listech. V místě sání černé kupičky trusu. Nymfy mohou být zaměněny za světlé částičky půdy/písku.

Ochrana - pouze při vysokém výskytu při poškození listů sáním, až začnou třásněnky vylézat z úkrytu nahloučených listů. Spojit s ochranou proti chorobám.

Užitečné organismy

- nedostatek škůdců koreluje s nízkým výskytem užitečných organismů, ale s výskytem mšic se začnou objevovat i jejich nepřátelé. Nejčastěji se vyskytují střevlíci a drabčící na povrchu půdy, zvyšuje se počet pavouků. Objevují se první dospělci lumků rodu *Diadegma* parazitující západníčka. Ostatní skupiny užitečných organismů jsou spíše jednotlivě.

Zelené kajatky jsou na listech hrachu maskované, v počátcích bývají schované mezi nejmladšími listy

Dospělci a nymfa trásněnek, vlevo první příznaky poškození listů, které je zatím nevýznamné

Právě vykladené vajíčko běláška řepového

Zoubkované listy hrachu od listopasů

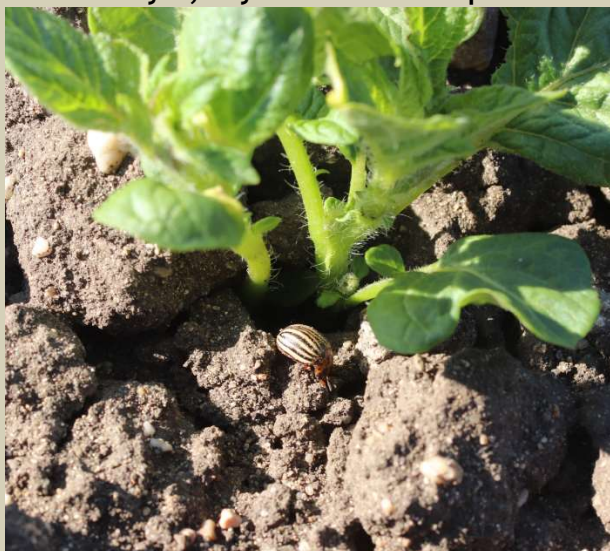
Květy v okolí lákají pestřenky, které po nasycení poletí hledat kolonie mšic do blízkého okolí

Vajíčka dravých zlatooček kladená na dlouhých stopkách, vylíhlé larvy se budou v cibuli živit třásněnkami

Přibývá porostů, které jsou chráněny sítěmi proti hmyzu. Pokud nejsou děravé a strany jsou dobře zakryté, aby škudci nemohli podlézt dovnitř, jsou dobrou mechanickou bariérou.

Mendelinek i vajíček přibývá, larvy zatím nejsou, ale z prvních snůšek se budou líhnout brzy

Jedněmi z mála početných hmyzů tohoto týdne jsou dospělci tiplic, larvy mohou občas škodit v půdě na podzemních orgánech rostlin